

Op haaien, vleet en pollak in the Mull of Galloway

Bonnie Scotland

Van oudsher reizen veel Nederlandse en Vlaamse zeevissers naar Ierland om daar een weekje te gaan vissen en de laatste jaren zijn daarnaast vooral de Nordic-bestemmingen als Noorwegen en IJsland zeer in trek geraakt. Maar ook in Schotland vind je als zeevissers alles wat je hartje begeert, zoals Jan Meijlink ondervond.

Toen ik in 1995 voor de Navo werkte, ontmoette ik twee Engelsen in de International Fishing Club in België. Deze twee waren van plan om in Schotland te gaan vissen en zochten liefhebbers om een groepje van 10 vissers samen te stellen voor een visreis. Ik liet me overhalen en met

zijn drieën konden we de groep bijeenkrijgen voor een weekje vissen. De bestemming was Luce Bay in Zuidwest-Schotland. Het zou niet bij die ene keer blijven... De dag van vertrek naderde. De overtocht van België naar Engeland ging toentertijd via Harwich. We gingen met drie auto's op pad.

Ons gezelschap bestond uit een Griek, een Turk, twee Belgen, twee Nederlanders en vier Engelsen. Een internationale delegatie, kun je wel zeggen! De eindbestemming lag in het zuidelijkste deel van West-Schotland, beter bekend als de Mull of Galloway. De Mull of Galloway ligt aan

het einde van een 32 km lang schiereiland. Aan de oostkant liggen de ondiepere wateren van Luce Bay – 28 bij 22 km groot – aan de westkant de Ierse Zee met dieptes van 200 meter op 10 km uit de kust. Het gebied rond de Mull staat bekend om zijn ruige decors en prachtige steile kliffen, die soms wel 90 meter hoog opdoemen, afgewisseld met schitterende maar verlaten zandstranden. Sommigen noemen het met wat fantasie een 'maanlandschap'. Na een flinke autorit stopten we in Drummore. Dit rustige dorpje heeft een klein hotel, wat B&B's en het Clashwhannon Caravan Park waar veel vissers 's avonds een warme hap gaan nuttigen. Je vind er nog een kleine supermarkt en een postkantoor waar je geld kunt pinnen, en dan het houdt het wel op.

De eerste keer, en ook de reizen erna, boekten we een 12 meter lange charterboot die voornamelijk op kabeljauw viste. Die boot lag in het haventje van Drummore; een haventje dat enkele uren na hoogtij droog komt te staan, wat inhoudt dat je soms op bizarre tijden moet weg-varen of terug zijn. Met zo'n grote groep draaiden de avonden vaak uit op een gezellige drinkpartij, maar de keerzijde was dat sommigen 's morgens in bed bleven en letterlijk de boot misten! Maar hoe vaker je gaat, des te meer de échte liefhebbers overblijven en vismaat Kees van Maanen was steevast van de partij wanneer Drummore weer op de agenda stond.

Na enkele jaren afwezigheid sloot ik me in 2003 ook weer aan bij Kees

en reden we met eigen auto vanaf Newcastle (aan de linkerkant van de weg) in vier uur naar Drummore, een plaats waar ook de Schotten zelf komen om op gericht op diverse soorten haai te vissen. We hadden dat jaar geboekt bij 'Onyer Marks'. De vloot van Onyer Marks bestaat momenteel uit drie Orkney Fastliners. De boten meten zes meter, kunnen vier vissers aan boord nemen en varen 25 knopen. De reputatie van deze drie boten was zeer goed, met name waar het ging om het vissen op doornhaai, kathaai, gladde haai, ruwe haai, vleet en forse pollakken.

GEDREVENHEID

De schippers van de Onyer Marks boten vielen op door hun gedreven-

Vismaat Kees van Maanen was steevast van de partij wanneer Drummore weer op de agenda stond.

heid. Ze gingen tot het uiterste om de vis te vinden, gebaseerd op 26 jaar ervaring die ze zelf als sportvissers hadden opgedaan. Hoewel hun specialisatie haaien en pollak betreft, draaide een visdag meestal uit op

Kliffen die soms wel 90 meter hoog opdoemen...

THE MULL OF GALLOWAY

Op het zuidelijkste puntje staat aan de rand van een hoge klif al 184 jaar het oude Mull of Galloway Lighthouse als een baken aan zee, gebouwd door Robert Stevenson. Vanuit een nabij gelegen pub kun je via webcams kijken naar de nestelende vogels op de kliffen, zoals de papegaaiduikers, alken en noordse stormvogels. Die zijn er in overvloed, net als Jan-van-Genten. Ze vinden er genoeg zandspiering, makreel en kleine vis om te eten, mede dankzij de status die het heeft als beschermd vogelgebied. Je zou het niet denken, maar dankzij de Warme Golfstroom groeien hier zelfs palmbomen en andere exotische planten. In de omgeving vind je ook de Logan Botanical Gardens, waar planten uit elk land van de wereld groeien. www.mull-of-galloway.co.uk

een stuk of 12 vissoorten en wanneer je er speciaal voor ging zitten zelfs meer dan 20. Door de jaren heen hebben ze al 60 vissoorten gevangen in dit gebied. Voor ruwe haai, vleet en kathaai werden er diverse Schotse en Engelse records gevestigd. Eigenaar Ian Burrett ving de afgelopen zomer zelfs een keer 76 ruwe haaien op één dag en regelmatig scoort het team zo rond de 20 ruwe haaien van minimaal 170 cm op een dag. Ook de 'spurdogs' (doornhaaien) doen het goed en soms dril je er wel zestig van rond de 1,30 meter. Dan heb je 's avonds wel spierpijn...

De boten van Onyer Marks worden vrijwel altijd per trailer te water gelaten, op zich al een leuk ritueel. Neem je laarzen dus mee! Die flexibiliteit om overal de boot te kunnen traileren helpt bij de juiste keuze van visstekken, die worden afgestemd op het weer en de keuze van de opstappers. De visdagen beginnen met het vangen van makreel of launch (grote zandspiering) dat als aas moet dienen voor pollak of tope. De zandspiering wordt gevangen met kleine 'Sabibi rigs', ongeveer hetzelfde waarmee we in Nederland op haring vissen. Pollak wordt gevangen met lange driften, vaak op korte afstand van de kliffen op een meter of 10 water. Hiervoor worden karperhengels of stevige spinhengels gebruikt. De zandspiering kun je hier als levend aas gebruiken onder een dobber, of zonder dobber 'freelining'. De actie is vaak non-stop en bij een aanbeet duiken de pollakken als razenden naar de diepte. Het instellen van je molen of reel is cruciaal; stel je hem te los af dan duiken ze in de kelp en ben ze kwijt; stel je de slip te strak af, dan kan een pollak van 5 kg een dertigponds lijn laten knappen. We vangen er vaak vissen tot de 4 tot 5 kg klasse met soms een uitschieter naar boven. Tussen de pollakken door tref je soms een conger, koolvis of een van de vijf aanwezige lipvissoorten.

ALL HANDS ON DECK!

Onze favoriete visserij is die op tope! Jawel, de ruwe haai. Het blijft fantastisch om een sterke vis als deze door je slip te zien rammen. Hiervoor gebruiken we een 12 tot 20 lb hengel en een 'lever drag' reel met

De actie is vaak non-stop en de pollakken duiken als razenden naar de diepte

daarop een lijn met 15 kg breeksterkte. De onderlijn bestaat uit 20 cm staaldraad dat verbonden is aan twee meter 70 kg monofilament. Ik neem meestal zelf mijn visspullen mee, terwijl Kees die van de schipper huurt. Als je zelf twijfelt, kun je alle informatie hierover vinden op de website van de schipper; ook over het juiste materiaal en hoe je zelf de juiste onderlijn kunt maken. Voor de visserij op tope ligt de boot voor anker. De schipper laat een zak met rubby dubby of stukken makreel aan de ankerlijn zakken die de haaien naderbij moeten lokken. Als aas wordt meestal een halve makreel, een strip makreel of een levende vis gebruikt. Bij kalm weer is het soms een optie om 'inshore' te gaan vissen op een grote vrouwtjes tope met een flink gewicht of we kiezen voor de 'aantallen' die we 'offshore' kunnen vangen; meestal mannetjes tussen de 12 en 15 kg. Natuurlijk zijn er soms ook momenten dat er weinig actie is als we op scholen mannetjes tope vissen, vaak ook afhankelijk van het getij, en dan vangen we tussendoor wat kathaai, doornhaai, gevlekte gladde haaien, roggen of lsd's (lesser spotted dogfish, oftewel hondshaai). Maar dan ineens verschijnt er weer een school met tope en kun je aan de bak; dan is het 'all hands on deck'!

ALS EEN DOLLE

Het eerste signaal voor een aanbijtende tope is meestal de 'ratchet'; de vrijlopratel op de reel. Dit kenmerkende geluid zet al onze stekels overeind. De tope neemt meestal een meter of 50 lijn en na een seconde of zes (afhankelijk van de snelheid) geeft de schipper een teken om aan te slaan. Dan wordt lijn binnendraaid tot er goed contact is met de vis en kan het feest beginnen, zolang de haak tenminste goed gezet is, of de vis de rig niet heeft laten vallen.

SOORTENRIJKDOM

De soortenrijkdom in dit gebied is enorm en je kunt op één dag probleemloos vijf of meer soorten haaien en haaitjes vangen. Hier van boven naar beneden doornhaai (spurdog), Spaanse hondshaai (black mouth dogfish) en kathaai (bull huss).

ALL HANDS ON DECK

Met een goede ruby dubby en het juiste aas is een ruwe haai haast een zekerheidje!

Op pollak met een dobber is eigenlijk Ian's favoriete visserij.

Een gehaakte tope gaat flink tekeer. Hij neemt meters lijn en draait soms ineens om zodat hij als een dolle recht op de boot afkomt, waarbij je die meters lijn weer vliegensvlug moet zien binnen te draaien. Ik weet nog dat Kees een keer een tope aan

het drillen was die dreigde alle lijn van de reel te trekken. De schipper moest het anker lichten om de vis achterna te gaan. De gevangen topes worden allemaal gemerkt volgens het bekende SSTP merkprogramma (zie kader Ian Burrett) zodat we meer te

weten komen over hun verspreiding, groei en voorkomen. Door de vissen te merken (en terug te zetten!), werk je mee aan het planmatig beheer van haaienbestanden en de bescherming van de soorten. Het vissen bij de Mull of Galloway is op deze manier

dus verzekerd van actie en aanbeten en je kunt soms flink aan de bak. Alleen al bij een ondiepe stek in Luce Bay kun je wel twintig of dertig gladde haaien op een dag vangen.

Ian leidt verder een actief bestaan in de belangenbehartiging voor de sportvisserij en het behoud van de diverse Schotse visbestanden. Dat begon ooit toen hij de dreiging zag van de opkomende commerciële visserij op ruwe haai, die dezelfde kant op leek te gaan als de visserij op zijn geliefde doornhaai, een soort die in vier jaar tijd een dramatische teruggang kende. In 2006 startte hij met twee anderen de Scottish Sea Angling Conservation Network (SSACN). De SSACN werd al snel een lobbygroep die onder meer samenwerkt met de Schotse regering. Ian werkt nog altijd mee aan het merkprogramma voor haaien, maar zijn werk voor de SSACN is ingewisseld voor een grotere inzet voor het merkprogramma in Europees verband. Ian is mede-oprichter van Sharktag, het bekende haaienevenement dat sinds enkele jaren ook in Nederland wordt georganiseerd en koppelt de aan boord van zijn schepen gevangen haaien en roggen aan merkprogramma's. Zie voor meer informatie over de vismogelijkheden met Ian's charterbedrijf en boekingen: www.onyer-marks.co.uk

YESTERDAY

Op onze trip in dat jaar 2003 maakten we kennis met wat lokale opstappers die met Ian op tope visten, maar die af en toe ook achter de vleet aangingen. Deze 'skate trips' vonden

De trailerbare boten worden eenvoudig daar naartoe gebracht waar je de vis ook daadwerkelijk mag verwachten.

WIE IS IAN BURRETT?

Al vanaf 1988 is Ian Burrett vanuit zuidwest Schotland actief als charterschipper. Met zijn zoon Matthew exploiteert hij drie Orkney boten. Ian is een zeevisser in hart en nieren en kende zijn visgebied al jaren voordat hij van de hobby zijn werk maakte. Met zijn grijze, explosieve haar is hij al van ver te herkennen. Ian is zeer bedreven in het vissen op ruwe haai en vleet, maar houdt zelf vooral ook van de visserij met de dobber op pollak. Het is bijzonder te zien hoe effectief hij daar mee om weet te gaan. De behulpzame Schot heeft altijd setjes klaarliggen voor de sportvissers die dat ook willen proberen en voorziet je steeds van nuttige tips & tricks.

een kilometer of driehonderd noordelijker plaats. Na de verhalen hierover aangehoord te hebben, besloten we op onze volgende trip ook eens aan te monsteren. Onyer Marks trekt in dat geval een maand uit om met twee boten in een speciaal gebied op die gigantische vleet te vissen, zowel in het voorjaar als najaar. We moesten hiervoor richting Argyll. In maart 2005 deden we dit voor het eerst.

De grote rog die wij in Nederland en

Ian was en is een drijvende kracht in de Europese merkprogramma's voor de tope en inmiddels ook vele andere soorten haaien en roggen

ALLEEN VOOR SPORTVISSERS!

Het vissen op de enorme vloten uit dit gebied is volledig voorbehouden aan de sportvisserij. Een aan de hengel gevangen en vervolgens gemerkte en weer teruggezette vleet levert nu eenmaal véél meer economisch rendement op dan een op de vismarkt aangeboden exemplaar.

België vleet noemen (wetenschappelijke naam: *Dipturus batis*) heet in het Engels 'common skate'. Dat 'common' suggereert dat hij vrij algemeen is en dat klopt ook zou je de vroegere aantallen bekijken. Zo zijn er cijfers bekend van de afslag in IJmuiden waar er in het jaar 1890 honderden werden aangeland. Maar dat was 'yesterday'. Tegenwoordig zijn de aantallen flink gedaald. In Schotland vind je ze nu vooral op diepe plekken aan de westkust.

Vissen op vleet is vaak een 'waiting game'

Daarom is het goed te weten dat hun aantal licht stijgt in bepaalde gebieden, sinds ze vanuit de EU een beschermde status kregen. Ondanks het kenmerk 'critically endangered' is het sportvissers nog altijd toegestaan

om er op te vissen, vanwege het goede werk met 'tagging' dat wordt uitgevoerd door de SSTP, en ook dankzij een beschermd gebied van 800 km² (Marine Protected Area) waar ze ongestoord kunnen leven.

SSACN: VOOR HAAIEN EN ROGGEN

Het Scottish Sea Angling Conservation Network (SSACN) is vanaf 2006 actief in de bescherming van haaien en roggen in Schotland. De SSACN ontwikkelde zich tot een vooraanstaande lobbygroep die onder meer samenwerkt met de Schotse regering. De groep kent momenteel 1.500 leden, die werken aan educatie, kennisoverdracht en veldonderzoek aangaande haaien en roggen. Een van de uitvoeringsprogramma's is het merken van haaien: het Scottish Shark Tagging Programme (SSTP). Door de resultaten van de SSACN is de ruwe haai in Zuidwest-Schotland het best beschermd binnen Europa. Ook voor de vleet deed de SSACN haar best. Door het aantonen van een residentiële populatie van vleet door sportvissers werd een 800 km² groot gebied aangewezen als Marine Protected Area. In dit gebied is het toegestaan om met de hengel vleet te vangen, maar niet met beroepsvistuigen. 'Revive the Clyde' is een ander initiatief. Het visgebied in de Ierse Zee bij de uitmonding van de rivier de Clyde herbergde oorspronkelijk zoveel vis dat er ruim honderd hengelcharters actief waren. Helaas is dat aantal vanwege drastische overbevissing van vooral garnalenkotters teruggebracht tot slechts één. Het plan Revive de Clyde omvat maatregelen om terug te keren naar de oorspronkelijke visbestanden, ecotoerisme en een bloeiende sportvisserijgemeenschap.

Internet - www.ssacn.org + www.tagsharks.com

Facebook - <http://www.facebook.com/scottishsharktaggingprogramme>

Sommige giganten geven maar een klein tikje op je hengel; andere gaan er als een straaljager vandoor

Dit is een resultaat waar sportvissers, vrijwilligers en SSTP trots op kunnen zijn. Ian Burrett is de 'projects director' van het merkprogramma en je kunt er dus zeker van zijn dat elke vis zijn volle aandacht krijgt. De vissen worden gemeten, gemerkt en teruggezet. Het gewicht wordt redelijk nauwkeurig geschat aan de hand van lengte-gewichttabellen.

OP DE BUS WACHTEN

Het vissen op vleet is een bijzondere ervaring. Deze vissen zijn echt groot en de middelen om ze te vangen ook. Als alles is opgetuigd, staat er een 'heavy duty' uitrusting klaar, de onderlijn verzwaard met flink wat lood om bodem te houden op de grote dieptes bij sterke stroming. Ian heeft hiervoor 50-80 lb hengels beschikbaar en alle benodigde onderlijnen, aas en haken. De visser krijgt een vecht gordel om en hoeft alleen maar de reel en de hengel te bedienen. Klinkt eenvoudiger dan het is.

Meteen valt ook het formaat van het aas op. De vleet heeft een enorme bek, al kun je die niet altijd goed zien. De 12/0 grote haken zitten vol met aas; in de regel een stuk of drie makrelen of een 3 pond zware koolvis. Die koolvis is mijn favoriet. Vissen op vleet is vaak een 'waiting game'. Heb je wel eens op de bus staan wachten? Dan weet je dat je lang kunt wachten en dan ineens kunnen er drie langskomen. Jazeker, double hook-up's en zelfs treble hook-up's zijn niet ongebruikelijk. Sommige giganten geven maar een klein tikje op je hengel; andere gaan er als een straaljager vandoor – niet zelden de mannetjes. Bij het contact zoeken met de vis en het zetten van de haak is het net of je de bodem moet optillen. Daar komt het bijna wel op neer, want het duurt soms wel 20 minuten voordat het 'vliegend

tapijt' loskomt van de bodem en de vis gaat zweven. En dan ben je er nog niet! De mannetjes zijn weliswaar kleiner dan de vrouwtjes, maar ze tonen enorm veel power. Ze kunnen halverwege

bodem en oppervlak ineens als een gek naar de bodem duiken, 140 meter onder de boot. Waar zou je zijn zonder een slipmechanisme op je reel? Je werd met zekerheid overboord getrokken, want je kunt

GROOT

GROTER

weinig inbrengen tegen dat geweld. Gemiddeld zijn Kees en ik zo'n 40 minuten bezig met een vleet, maar een uur is geen uitzondering.

PREHISTORISCH

Kees en ik waren in 2005 zo onder de indruk van het vissen op skates, dat we in 2006 en 2008 teruggingen voor deze speciale missies. We vingen exemplaren tot aan 95 kg. Een gemiddelde dag leverde drie tot zes vissen op. Het is enorm hard werken om de vis te vangen, maar het geeft ook heel veel voldoening. Als je denkt dat je dit gevecht zonder vecht gordel aankunt - nou vergeet het maar. Dankzij dat ding kun je het net redden. Wanneer je voor het eerst een vleet vangt, vergeet je dat nooit meer. De vis wordt via de achterzijde de boot ingetrokken en vult letterlijk het achterdek... Wow! De aanblik van zo'n prehistorisch dier dat in miljoenen jaren onveranderd is gebleven, blijft een onvergetelijk moment.

Omdat de jaren ook niet aan ons voorbij gingen, zegden we het vissen op vleet op een bepaald moment vaarwel, en richten we ons sinds die

GROOTST

Het aas voor een beetje vleet is niet gauw te groot!

tijd op het vangen van ruwe haai en andere vissoorten rondom Drummore. Dat deden we in 2011, 2012 en 2014. Die laatste zomerse trip was opnieuw onvergetelijk. In vier dagen vistijd vingen we veel topes tot aan 18 kg en ook plenty doornhaaien en kathaaien. Een andere hoogtepunt was het afvissen van een wrak waarbij we pollak tot aan 7 kg vingen en lengen tot een kilo of vijf. Verder vingen we hier twee soorten lipvis, rode poon, koolvis, schelvis en gul. En dan niet eens met opzet, want deze soorten vingen we aan de verenpaternoster terwijl we op pollak visten!

Wij kunnen het vissen in het prachtige en gastvrije Schotland zeer aanbevelen, maar dat had u waarschijnlijk al begrepen. Het is prachtig om te zien hoe de schippers hun best voor je doen en ook onderling elkaar sportief de loef willen afsteken. Geen dag is hier hetzelfde en elke dag kent weer zijn verrassingen rond de Mull of Galloway...

Jan Meijlink